

JANEZ ŠKOF

Prejemnik Boršnikovega prstana 2018

Janez Škof, rojen leta 1960, je vrhunski igralec, ob tem pa tudi harmonikar in pevec.

Igrati je pričel v srednješolskih letih. Še pred zaključkom študija dramske igre in umetniške besede na AGRFT v Ljubljani je bil eno leto zaposlen v Primorskem dramskem gledališču v Novi Gorici. Tam je v sezoni 1982/83 nastopil v petih predstavah, med njimi v Shakespearovi igri *Troilus in Kresida*, kjer je »dovolj domiselno in prepričljivo« (Dušan Željeznov, Večer, 13. 5. 1983.) odigral **Troilusa**.

Študij je zaključil leta 1984 z vlogo **Vnuka** v igri *Karol Sławomirja Mrożka* (diplomiral je dve leti kasneje), približno v tem obdobju odigral talca **Leslieja** v Behanovem *Talcu* (1984) v Slovenskem stalnem gledališču v Trstu, v sezoni 1984/85 pa kot svobodnjak pričel sodelovanje z Dramo SNG Maribor: nastopil je kot **Borut** v krstni izvedbi dela *Borutovo poletje* (1984) Gorana Gluvića v režiji Vita Tauferja, s katerim sta kasneje še večkrat zelo plodovito sodelovala. Na mariborskem odru je v tistem obdobju nastopil še kot v **Heiner Schneider** v drami *Meščani* (1985) Petra Turrinija, **Prokop** v *Miraklu o sveti Neži* (1985) Ervina Fritza, **Brana** in **Vojvoda von Hessenfeld** v *Metastabilnem Graalu* (1987) Nenada Prokića in **Tuzenbah** v *Treh sestrah* Čehova (1987). V Prešernovem gledališču v Kranju je oblikoval **Schappanziga** v Shafferjevi *Črni komediji* (1987).

Prelom v njegovi karieri je pomenil angažma v Mestnem gledališču ljubljanskem, kjer je bil zaposlen od 1. decembra 1987 do konca maja 1991. Gledalci in strokovna javnost so kmalu prepoznali njegov igralski potencial – v štirih sezonah je v MGL oblikoval sedem dramskih kreacij in za štiri med njimi prejel nagrade.

Za vloge **Klementa** v drami *Klementov padec* Draga Jančarja, **Lucinda** v igri *La discreta enamorada* Lopeja de Vege in **Svetliča** v komediji *Pesnikova žena prihaja* Toneta Partljiča je leta 1989 prejel Dnevnikovo nagrado za najboljše stvaritve v sezoni 1988/89. Žirija je ob tem

pronikljivo opisala Škofove igralske kvalitete, ki so in še vedno zaznamujejo njegovo ustvarjanje: »Najbrž med obiskovalci MGL ni nikogar, ki ne bi navdušeno zaploskal dobitniku nagrade za najboljšega igralca v prejšnji sezoni – Janezu Škofu. Verjetno pa bi bili gledalci malo manj složni, če bi se morali odločiti, s katero vlogo si je Janez Škof to nagrado najbolj zaslužil. Kajti značilno za njegovo igranje je prav to, da iz vsake – pa tudi zelo majhne – vloge naredi briljantno in povsem originalno kreacijo. /.../ Janez Škof je eden tistih igralcev, za katere se ponavadi pravi, da jim je igranje v krvi. Njegov izjemni talent, njegova navada, da se vsake vloge loti na popolnoma nov način, in njegovi liki, ki so povsem neopredeljive in svojevrstne igralske kreacije – vse to priča, da je Janez Škof eden najbolj dragocenih in originalnih mladih igralcev.«

Škof je leta 1989 prejel Severjevo nagrado, leta 1990 pa še Sterijevo nagrado za najboljšo moško vlogo – žirijo novosadskega festivala je prepričal njegov **Tone Grum** v Jovanovičevi igri *Viktor ali Dan mladosti* (1989). Istega leta je prejel tudi nagrado Prešernovega sklada, in sicer za navedene like v MGL in za **Sultana Šahrijarja Lepega** v kulturni *Šeherezadi* (1989) v izvedbi Slovenskega mladinskega gledališča – v tistem obdobju je gostoval tudi v drugih gledališčih. V režiji Tomaža Pandurja je kot Sultan Šahrijar Lepi »ustvaril vseskozi sugestiven lik: lascivno figuro drznega izzivalca in pomehkuženega uživača, okrutneža in v materino zavetje zatekajočega se otroka je stopnjeval v demonično bitje, ki kot v transu drhti v orgiastičnem obredu topega klanja in obsedenosti od krvi. Dosledno izzivalna drža in virtuozno obvladanje telesa kažeta igralca z izjemno kulturo giba, idealnega interpreta zahtevnih prizorov, oblikovanih z bogato domišljijo in drznimi koreografskimi rešitvami. Igra Janeza Škofa vnaša v moški del ansambla potrebno ostrino, suveren odrski nastop in intenzivno interpretacijo, s katero postaja Šahrijar Lepi dejansko središčni lik uprizarjene drame skrajne osamljenosti, lik, ki pustoši navznoter in navzven, despot in demon, ki se zazrt v nič koplje v topli človeški krvi.« (Jernej Novak, Dnevnik, 14. 2. 1989.)

V Pandurjevi postavitvi Goethejevega *Fausta* (1990) v Drami SNG Maribor je odigral naslovno vlogo. Za **Doktorja Fausta** je leta 1990 prejel nagrado za najboljšo igralsko kreacijo na festivalu MESS v Sarajevu, za ta lik in za **Edwarda Schwarza** v *Lulu* (1990) pa še nagrado občinstva Borštnikovega srečanja 1990.

Janez Škof je iz MGL odšel v Slovensko mladinsko gledališče, kjer je v trinajstih letih zasnoval pisano paleto likov: v sodelovanju z režiserjem Vitom Tauferjem je oblikoval nepresežene

komične like, kot so **Amor** v *Psihi* (1993; za to vlogo je bil leta 1994 izbran za Žlahtnega komedijanta 3. Dnevov komedije v Celju), vseskozi izjemno zabaven **Zadnik** v *Snu kresne noči* (1999) in **Tartif** v istoimenski komediji (1993); a tudi sugestivne, sanjske, domišljajske figure, vpete v pretanjeno ansambelsko soigro v predstavah *Silence Silence Silence* (1996) in *Drrream* (2000); pa like, kakršen je **Ata Ubu** v predstavi *Ubu/l. del: Poljaki* (2000). Med njegovimi pomembnejšimi kreacijami v SMG velja vsekakor omeniti vsaj še like: **Roberto Zucco** v Pograjčevi postavitvi istoimenskega teksta leta 1994, **Doktor Mozgavšek** v *Klovnih* (1995), **Tejresias** v *Kralju Ojdipu* (1998). V predstavi *Preganjanje in umor Jean-Paula Marata, kakor ju prikazuje charentonska igralska družina v režiji gospoda de Sada* (2002) je združil svoje igralsko, glasbeno in pevsko znanje ter kot **Cucurucucu** s harmoniko (skupaj s svojim bendom Čompe) določal ritem in atmosfere od začetka do konca.

Nastopal je tudi v zunajinstitucionalnih uprizoritvah, med njimi v projektu Dragana Živadinova (*Kozmokinetični kabinet Noordung*) *OHorganizem – Obred poslavljanja od Tanka* (2002).

Leta 2003 se je Janez Škof odločil za naslednji korak v svojem življenju – zapustil je SMG in se pridružil igralskemu ansamblu SNG Drama Ljubljana; od takrat je na tem odru nastopil v sedeminštiridesetih uprizoritvah. Oblikoval je tako glavne in nosilne like kot tudi številne miniature, like, ki jih morda v »običajni« interpretaciji sploh ne bi opazili, v dovršeni izvedbi Janeza Škofa pa postanejo nepozabni in zaznamujejo celotno uprizoritev in gradijo njeno atmosfero. Janez Škof je karizmatičen igralec, ki s svojo neusahljivo energijo, z močno odrsko prezenco, s pretanjenim občutkom za ritem in seveda z nezmotljivim komičnim čutom zna hkrati začarati gledalce in za seboj potegniti tudi soigralce. Zdi se, kakor da s svojo pojavnostjo ustvarja pogoje, ki omogočajo usklajeno, pogosto tudi razigrano ansambelsko igro.

Omenimo le nekaj vlog iz njegovega osupljivega opusa na odru ljubljanske Drame: **Arnolf** v *Šoli za žene* (2003), **Kralj Edvard Drugi** v istoimenski tragediji (2005; za to vlogo je istega leta prejel Borštnikovo nagrado), **Divji mož** v *Podzemnem bluzu* (2006), **Albertus Rhon** v *Prostrani deželi* (2006), robustni kmet **Colladan** v *Šparovčku* (2006), **Claire** v *Služkinjah* (2007), **Molière** v delu *Zarota svetohlincev, Molière* (2009), **Soproga** in **Služkinja** v komediji *Ko sem bil mrtev* (2010), **Zdravnik, Skušnjavec** v igri *V Damask* (2010), **Zygfryd Tengier** v *Ponoreli lokomotivi* (2012), **Eskim, Človek iz prihodnosti, Metuzalem** v igri *Misterij buffo*

(2013), **Jurij** v *Svatbi* (2013), **Oče** v *Angelu pozabe* (2014; za to vlogo je istega leta prejel Borštnikovo nagrado), **Magnus** v predstavi *Figurae Veneris Historiae* (2014), **Valentin** v *Valentiniadi* (2016), **Glažek** v *Županovi Micki* (2017); nastopajoči v *Visoški kroniki* (2018), **Kadilec, Protikadilec, vokal, harmonika** v satiri *Prekleti kadilci* (2018).

Četudi je Janez Škof eden najbolj uveljavljenih slovenskih igralcev, se kljub bogati igralski in performerski izkušnji še vedno rad poda tudi v eksperimentalne in neinstitucionalne projekte. Nazadnje je izjemne kreacije zasnoval kot **Marmeladov, Svidrigajlov** in **Porfirij** v *Zločinu in kazni*, magistrski produkciji Mirjane Medojević (AGRFT v sodelovanju z LGL, 2017). Društvo gledaliških kritikov in teatrologov Slovenije (DGKTS) je *Zločin in kazen* izbralo za najboljšo uprizoritev leta 2017.

Ko na odru gledamo Janeza Škofa, se zdi, kakor da igra z neverjetno lahkostjo, hkrati pa z energijo in prezenco napolnjuje ves prostor. Enkrat nas navdušuje z minimalizmom v izrazu, drugič z ludizmom, pa s presenetljivo komiko in z drobnimi, preprostimi, a izvirnimi in neskončno duhovitimi domislicami. Njegova igra je skrajno domišljena in analitična, pa vendar se zdi, kot da prihaja iz notranjega impulza, izčiščenega instinkta. Res je, Janez Škof ima »igro v krvi«. Zato ni presenetljivo, da je v svoji karieri zasnoval številne like, ki danes veljajo za antologijske in se jih po dvajsetih, tridesetih ali več letih še vedno živo spominjamo. Ob tem ohranja in nadgrajuje svežino svojega igralskega izraza – kot igralec je še zmeraj radoveden, iskateljski in igriv. Najbrž ga prav zaradi tega mlade ekipe tako rade sprejmejo medse.

Janeza Škofa so leta 2014 v intervjuju za Delo povprašali, katere so glavne igralske lastnosti. Odgovoril je: »Veselje do igre, občutek za mero, pogum, celotna prisotnost v trenutku, poslušaj za vse, kar se dogaja na odru, domišljija, sproščenost in znanje teksta.« In prav te lastnosti ima nedvomno sam – jasno jih lahko razberemo iz njegovih odrskih upodobitev. In še več: zdi se, da jih s svojo ljubeznijo do gledališča, s pristopom in z igralsko držo hote ali nehote prenaša tudi na svoje soigralce, še zlasti mlajše, ter tako pripomore k tesni in usklajeni ansambelski igri.

mag. Tea Rogelj